

Generalstrejken och den direkta aktionen i Ryssland

Peter Kropotkin

1906

Alla minnas, att 22-januariblodbadet i Petersburg, de grymma mordgärningar som sedan följde samt något senare de stora strejkerna i Polen, såväl som de ohyggligheter, hvarom underrättelse kom från hela landet, polisregementet, - att allt detta slutligen fick zar Nicolai II att underskrifva manifestet om den bekanta duman.

Det blef en allmän besvikning.

Otvifvelaktigt var Rysslands befolkning nog vaken att få uppträda som väljare, men rösträtten var så inskränkt, att knappt hundratusen af de 135 millioner, som zarriket räknar, blefvo röstberättigade. Bönderna, som utgöra 90 millioner, skulle icke få direkt rösträtt; utan genom ett system af tre grader urvattnades deras rösträtt så, att de blott skulle få några få tusen väljare. Och slutligen hade duman endast rätt att vara själfhärskaremakts rådgifvare. Själfhärskaren skall alltjämt afgöra allt i sitt statsråd, som är utnämndt af honom.

Följaktligen var det blott de, som väsnades mot parlamentarismen, samt de mest ängsliga bland liberalerna, som föreslogo att gå in på ett sådant valsysteem och en sådan duma.

Men belägringstillståndet fortfor, pressen vågade icke tala ut, guvernörerna styrde och ställde i sina provinser med enväldshärskarstränghet och förvisade egenmäktigt de missnöjda. Hela landet simmade i blod. I Polen dödas poliser, gendarmer, spioner; i Baku och Nahitshevan slaktade tartarerna armenierna; i Östersjöprovinserna var upprorstillståndet alltjämt rådande; å Rigas och Revals gator utkämpades verkliga bataljer; Finland hotade med allmän resning; i Odessa var halfva antalet skepp antända och förstörda, och matroserna på Potemkin gjorde uppror. Ryssland slet ilsket i tyglarna och bet i betset.

I oktober utbröt emellertid generalstrejken, som man långt dessförinnan hade talat om, sedan Polen med lycka pröfvat den i februari, och plötsligt tog revolutionen ett nytt steg framåt.

Medan det icke utkom en enda tidning i Petersburg, offentliggjorde arbetarrådet dagligen sina tillkännagifvanden; öfverallt i staden såg man medlemmar af arbetarnes komité, personer, som ingen kände, hvarken deras namn eller adress, men folket samlade sig omkring dem och lyssnade till deras tal. De voro valda af arbetarne själfva, och ett råd på åtta medlemmar var särskildt tillsatt af den stora komitén.

Petersburgs 300,000 arbetare äro indelade i grupper på 500, och hvarje grupp väljer sin delegerade. Man kommer genast att tänka på centralkomitén, som år 1871 ledde Kommunen i Paris; och antagligen organisera arbetarna sig öfverallt i provinserna på samma sätt. Hur förhållandet än är representera dessa råd och kommitéer arbetarklassens revolutionära styrka.

Vill man veta, hur presscensuren afskaffades? Under det att Wittes ämbetsmän med stora svårigheter utarbetade en eländig press-lag, införde arbetarrepresentanterna den 3 november tryckfrihet. De meddelade i en af sina proklamationer: »Om från och med i morgon några tidningsutgifvare lämna sin tidning till censuren, förr än den är färdig och utlämnats från tryckeriet, så vilja vi konfiskera hans tidning och söka påverka typograferna att lämna tryckeriet, i det vi anmoda strejkkomitén att hålla dem skadelösa; och om typograferna icke hörsamma vår anmodan, bojkottas de och deras maskiner förstöras».

På så sätt afskaffades tidningscensuren i Petersburg. Och den 24 november erforo vi, att samma förhållningsregel antogs af typografernas organisation beträffande »alla böcker och andra trycksaker».

Sålunda blir den direkta aktionen, den direkta handlingen, förd ut i lifvet. Det tjänar nu intet till, att tala om, att de latinska ländernas arbetare hafva slått in på orätt väg, då de göra propaganda för generalstrejken och den direkta aktionen. Den ryska arbetarbefolkningen har använt detta vapen och visar att deras bröder i västra Europa haft fullkomligt rätt.

Visserligen är det endast politiska reformer, som tills dato uppnåtts, reformer som icke förbättra arbetarnas dagliga svältkost med ett enda hekto bröd eller kött; men det är icke blott till uppnående af dessa reformer, som de revolutionära vilja begränsa sin verksamhet.

Och redan nu, då arbetsdagen i Ryssland är *enligt lagen* elfva timmar - 66 timmar i veckan - liksom i socialdemokraternas land, Tyskland, arbete de ryska arbetarna, åtminstone i Petersburg, i verkligheten blott 8 timmar dagligen och ofta t. o. m. blott 42 timmar i veckan.

De uppnå dessa framsteg genom direkt aktion, *direkt handling*. De göra, hvad vi aldrig blifvit trötta att anbefalla: efter åtta timmars arbete säga de god afton till sina arbetsgifvare och gå sin väg. Fabriksägarna äro

nära att förtvifla. På måndagen ha arbetarne slafvat i tio eller elfva timmar och på tisdagen aflägsna de sig, då de ha gått åtta. På onsdagen likaså, och så stänger arbetsgifvaren förargad sin verkstad, och alls ingen arbetar. Detta återupprepas snart sagdt öfverallt sedan den 22 januari. Till sist tvinga arbetarna arbetsgifvarna att gå in på de åtta timmarna, och så är *det* uppnått. För visso är detta fyra eller fem timmar för mycket, då man tar i betraktande den usla lönen. Men en seger, vunnen genom den direkta handlingen, är alltid en stor seger.

Och ha arbetarne förstått att tvinga själfhärskaremakten att kapitulera, så skola de äfven kunna tvinga kapitalismen. Men de skola kunna förmå ännu mera. De skola finna former för egendomsgemenskapens industriella organisation. Men det gäller då, att de ej låta föra sig bakom ljuset af dem, som säga: »Fullborda den politiska revolutionen; den sociala revolutionen - det är för tidigt».

Se endast hur det gick i Moskwa.

Bagarna hade förklarar strejk. Typograferna följde deras exempel. Där vid betydde de socialistiska organisationerna föga; det var arbetare, som ville förbättra sin ekonomiska ställning.

Regeringen skickade trupper emot dem. Men arbetarna hade sett tillräckligt af slaktande. Tre hundra bagare, beväpnade, några med revolverar, barrikaderade sig bakom en lada och levererade kosackerna en ordentlig batalj. Dessa voro tydligen öfverlägsna; bagarna höggos ned. Men hela proletariatet tog parti för blodbadets offer, och medan de socialistiska teoretikerna ansträngde sig på alla sätt att bevisa hvarje generalstrejks omöjlighet, togo arbetarna sig före att gå från fabrik till fabrik och fingo arbetet att upphöra öfverallt.

Under loppet af några dagar var strejken fullständigt allmän, såväl i staden som på alla järnvägssträckor, hvilka utgingo därifrån. Den stora staden var uthungrad, och man kan ju tänka sig hvad arbetarna allt måste lida, men de höllo ut. Provianttillförseln, som hvarje dag kom mer från de närliggande trakterna, stod och ruttade ute på järnvägslinjerna. Icke bröd, icke vatten, icke gas eller elektricitet - fullständigt mörker - inga rykande fabriker, inga spårvagnar, inga tidningar (undantagandes strejkkommitténs proklamationer). Tusentals resande stufvades samman i järnvägsstationerna; där fingo de stanna, utsatta för hunger. Centnervis hopades breffven på posten.

Så småningom sträckte strejken sig från Moskwa landet rundt. Petersburg, Polen, Finland och i det närmaste hela det industridrifvande Ryssland följde Moskwa. Arbetarnas entusiasm utbredde sig hastigt och grep äfven andra samhällsklasser. Bodbiträden, kontorister, banktjänstemän, lärare och äfven skådespelare, advokater, apotekare, ingenjörer, ja t. o. m. domare gjorde gemensam sak med de strejkande. Man såg vaktmästarna släcka ljusen på restaurationerna klockan 7. I Finland fingo tjänstflickorna befallning från de strejkande att blott arbeta från 7 på morgonen till 7 på kvällen.

Det var ett helt folk, som strejkade.

Hela folket - undantagandes soldaterna. Och ändock, såg man icke officerare och ämbetsmän i uniform på strejkarnes möten samt soldater i demonstranternas led?

Det förargade auktoriteterna att demonstranterna beständigt undveko hvarje konflikt med trupperna. Så t. ex. rycker en skara strejkande i Moskwa hän mot Petersburg-stationen. De upptäcka en afdelning soldater, vända strax, sprida sig - och en kvart senare fick man se lokomotiverna på linjen i full fart rusa emot hvarandra, krossas, kupéerna i lågor - och allt detta ett par hundra steg bakom soldaterna!

Kejsar Nicolai II, som än hade rådgjort med reaktionärerna, än med Witte, insåg nu, att de reaktionära icke vågade riskera lifvet för att rädda själfhärskardömet, och förklarade sig för Wittes politik samt underskref manifestet af den 30 oktober, som egentligen är ett uppgifvande af själfhärskardömet.

En ny makt visade sig sålunda i och med strejken. Arbetarnes makt, som nu för första gången stadfästes, samt satte i rörelse häfstången för hvarje revolution - den direkta aktionen.

Vi böra ännu med några ord beröra ett annat betydelsefullt element i den ryska revolutionen, nämligen böndernas resning.

Alla känna, att den franska revolutionen skulle ha misslyckats, så vida icke bondeupproren hade fortfarit cirka 5, 6 år, allt intill upphäfvandet af länsrättigheterna utan aflösning.

På samma sätt i Ryssland. Bondeupproren hade redan pågått mer än ett år, men som vanligt växa de i och med vinterns begynnelse, för att aftaga fram emot sensommaren, då alla äro ute i skördearbetet. Men under det att de förra vintern utbröto i västra Ryssland, är skådeplatsen nu särskildt i det östra.

Det är landtbyförsamlingen, som bestämmer, att den och den dagen skall det börja.

När dagen är inne, spänna alla karlarne för vagnarna och köra till godsägaren. De taga i ladorna hvad de behöfva af korn, i skogen hvad de ha bruk för af virke och bränsle, och så fara de tillbaka i god ordning. I fall deet icke göres något motstånd från herremannens sida, sker ingenting vidare. Det är först, om han rekvirerar soldater, som man plundrar och sätter eld på hans hus. Ännu ha bönderna icke dräpt någon. Mördarne äro de, som försvara godsens. Så mördades för icke länge sedan bortåt ett hundra bönder i provinsen Tambor.

Med en förvånansvärd enighet förklara bönderna öfverallt, att jorden tillhör dem; och att de taga den i besittning. I denna punkt är hela Rysslands bondbefolkning enig. Många ville ännu samtycka i att staten genomförde en form af aflösning - men, säga de, jorden bör »tillhöra oss». Det är den enstämmiga viljan, som har gifvit sig tillkänna öfverallt på mötena. (Det har hållits två stora, allmänna, nästan officiella kongresser och en mängd möten i hundratals byar, sammankallade af de revolutionära.)

Man kan anse som säkert, i motsats till många revolutionärer i städerna, som frukta därför, - att det aldrig skall lyckas regeringen att vinna böndernas sympati. Deras kraf beträffande jorden äro för stora för att någon, vare sig enväldig eller borgerlig regering kan antaga dem. Bondupproret skall alltså fortsätta allt intill den dag, då bönderna bestämma sig för att själfva taga jorden i besittning.

Det är å andra sidan lika klart, att revolutionen ej är ett verk på några månader, utan på flera år. Åtminstone pekar allt, som hittills har skett, på att revolutionen får en rent social karaktär. Hur långt den kommer att gå på den vägen, kan ingen förutsäga. Men det är omöjligt, att ett fjärdedels århundrade af socialistisk utveckling skulle vara förspildt, och revolutionen skall säkerligen äfven få en prägel af den agitation, som sedan 1848 är förd emot kapitalismen.

Redan nu ha de borgerliga elementen ställts bakom de starka makterna: bönderna och arbetarna. Och de två stora stridmedlen ha varit: generalstrejken och den direkta aktionen.

Allt tyder på, att stadsarbetaren skall inse, hvilken makt den direkta handlingen är i samband med generalstrejken, och genom att härvid efterlikna bondeupproren skola de säkert lyckas bemäktiga sig medlen, som äro nödvändiga för att lefva och producera.

Därigenom kunna de i städerna lägga första grunden till den kommunistiska kommunen.

Peter Krapotkin.

Det Anarkistiska Biblioteket

Peter Kropotkin
Generalstrejken och den direkta aktionen i Ryssland
1906

Tidningen Brand #2 1906

sv.anarchistlibraries.net